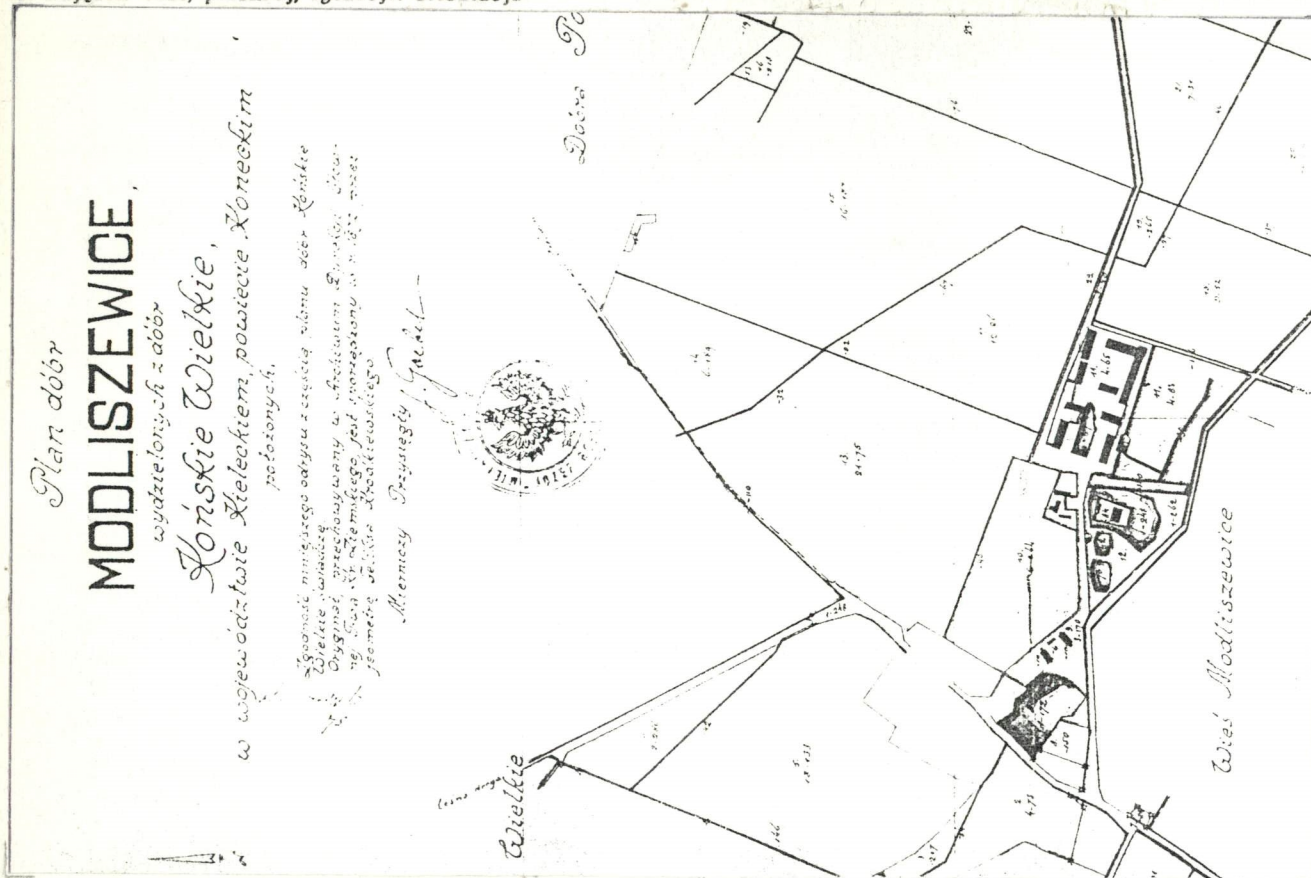

1. Obiekt 29
ZESPÓŁ DWORSKI - DWÓR OBRONNY, BUDYNEK BRAMNY I BUDYNEK D. KUŹNI

2. Czas powstania
k.XVIw., 1 poł.
XVIIw., po 1872

3. Miejscowość
MODLISZEWICE

11. Zdjęcia. rzut, przekrój, sytuacja, orientacja

Plan sytuacyjny
folwarku wraz
z zespołem dwor-
skim - stan z
1872 r. Oryginał
w księdze hipo-
tecznej Ar nr
2273 w Końskich

4. Adres
nr hipoteczny [redacted]

5. Przynależność administracyjna
województwo kieleckie
gmina pow. Końskie tal. w barze
ŚWIET.

6. Poprzednie nazwy miejscowości
Modliszowice

7. Przynależność administracyjna
przed 1 VI 1975
województwo kieleckie
powiat Końskie

8. Właściciel i jego adres
Skarb Państwa

9. Użytkownik i jego adres
Wojewódzki Ośrodek Doradztwa
Rolniczego, 26-203 Modlisze-
wice.

10. Rejestr zabytków
Nr 1035 data 16.05.1984.
302 zabudowa 15.02.1964
213' dawna 2.10.1956

Plan orientacyjny zespołu - skala 1:50000
stan z 1964 r.

Wieś Modliszewice była własnością rodu Odrowążów (1220-1430), Łabędziów (1430-ok.1630), Lipskich h. Łada (ok.1630-1695), Humieckich (1695-ok.1730), Małachowskich h. Nałęcz (ok.1730-1870) i Tarnowskich (1870-1946).

Koniec XVI w. przyjmuje się za datę wzniesienia murowanego dworu dla Andrzeja Dunin-Modliszowskiego. Budynek usytuowano na sztucznej wyspie oblanej wodą jednej z kilku sadzawek-glinianek znajdujących się na obrzeżu wsi.

W 30-tych latach XVII w. Jan Lipski powiększył rezydencję o budynek bramny i prawdopodobnie "kuchnię" w kształcie wieży - usytuowaną w pn.-zach. części wyspy. Z Lipskimi należy wiązać fakt wzmocnienia brzegów kopca kamiennym murem oporowym.

Ok. 1730 r., po ślubie Izabelli Humieckiej z Janem Małachowskim, zespół dworski został włączony do kołneckiego klucza Małachowskich. Należy przypuszczać, że w 2 połowie XVIII w., po zbudowaniu nowej siedziby w pobliskich Końskich, budynki modliszewickie były tylko sporadycznie zamieszkałe przez gości kanclerza i jego rodziny. Niewykluczone, że po śmierci Izabelli w 1783 r. zespół na wyspie utracił charakter rezydencji dworskiej i stał się siedzibą folwarku.

Małachowscy dobra modliszewickie kilkakrotnie wypuszczali w dzierżawę m.in. Janowi Rabie (k. XVIII w.) Wojciechowi Zegartowi i Józefowi Panlerowi (połowa XIX w.).

Terytorium folwarku obejmowało wyspę oraz rozległy teren wokół niej od strony zach., pn. i wsch. Znajdowały się tam: 4 różnej wielkości

sadzawki połączone kanałami, zwarta zabudowa gospodarcza i budynki

(c.d. - patrz załącznik nr 3)

Układ przestrzenny - zespół dworski znajduje się w pn.-wsch. części wsi Modliszewice. Terytorium w kształcie zbliżonym do trójkąta obejmuje zabudowę zlokalizowaną na sztucznej wyspie otoczonej prawie owalną fosą oraz teren przylegający do niej od zach., na którym były, niedawno zasypane, 2 sadzawki. Granice zespołu tworzy ciąg pieszy przy zabudowie gospodarczej (od wsch.), droga dojazdowa do sektora mieszkalno-szkoleniowego Woj. Ośrodka Doradztwa Rolniczego (od pn.) i droga przelotowa Końskie-Piotrków Tryb. (od pd.).

Wyspa o zarysie zbliżonym do owalu jest płaskim kopcem lekko nachylonym w kierunku pn., na którego brzegach rośnie kilkanaście drzew liściastych, na pn. i pd. skraju tworzących małe kępy. Zbiornik wodny, szerszy od pd., jest podzielony tymczasowo groblą od strony wsch. Drewniany mostek nad pn. zakolem fosy poprzedza budynek bramny, do którego od zach. przylega podłużna oficyna d. kuźni. Oba budynki tworzą w rzucie odwróconą literę "L". Dwór usytuowany w pd. części kopca równoległe do brzegu fosy poprzedza niewielki dziedziniec. Wypełnia on centralną i pd.-wsch. część wyspy. W pobliżu wsch. elewacji dworu istnieje fragment kamiennego muru oporowego wzmacniającego brzeg kopca. Teren poza fosą, porośnięty trawą, jest od wsch. ogrodzony metalową siatką oraz żywopłotem wzdłuż pn. drogi dojazdowej. Na jego pd. skraju stoi podłużny budynek mieszkalny kalenicą równoległy do drogi Końskie-Piotrków Tryb.

Dwór obronny - prostokątny, piętrowy budynek murowany z kamienia i cegły na zaprawie wapiennej z dwiema cylindrycznymi basztami naprzemian ległymi (pn. i pd.) oraz z tarasami przylegającymi do fasady i elewacji pd. Podpiwniczony, dwutraktowy, przykryty dachem czterospadowym (korpus) i stożkowym (baszty). Obramienia kamienne w kilku oknach i 3 portale stanowią wystrój architektoniczny obecnie odbudowywanego obiektu.

Budynek bramny - prostokątny, piętrowy, murowany z kamienia na zaprawie wapiennej z obszernym przejazdem na osi pn.-pd. ograniczonym arkadowymi otworami. Przykryty dachem namiotowym. Na piętrze niewielkie pomieszczenie. Obramienia kamienne 4 okien w górnej kondygnacji i portal pn. z 2 otworami strzelnic kluczowych stanowią wystrój architektoniczny obiektu.

Budynek d. kuźni - podłużny, parterowy z piętrową klatką schodową przylegającą od zach. do w/w bramy przejazdowej. Trójtaktowy, murowany z cegły i kamienia na zaprawę wapienno-cementową. W pd.-wsch. narożniku jednofilarowe podcienie arkadowe. W nim wejście do budynku całkowicie zbudowanego na nowo, którego gabaryty powtarzają dawną budowlę.

wały się tam: 4 różnej wielkości
sadzawki połączone kanałami, zwar-
ta zabudowa gospodarcza i budynki
(c.d. - patrz załącznik nr 3)

14. Kubatura	15. Powierzchnia użytkowa	16. Przeznaczenie pierwotne	17. Użytkowanie obecne
18. Prace budowlane i konserwatorskie, ich przebieg i dokumentacja		19. Stan zachowania (fundamenty, ściany zewnętrzne, ściany wewnętrzne, sklepienia, stropy, konstrukcje dachowe, pokrycie dachu, wyposażenie i instalacje)	
		20. Najpilniejsze postulaty konserwatorskie	

21. Akta archiwalne (rodzaj akt, numer i miejsce przechowywania)

PBN Końskie - księga hipoteczna Ar nr [REDACTED]
WAP Kielce - Archiwum Małachowskich z Białaczowa,
sygn. 104, 105, 421, 426 i 1 poszyt varia.

22. Bibliografia

J.B(artoszewicz), Modliszewice; w: Przegląd Naukowy,
t.2, Warszawa 1848, s.171-191.
S.Tomkowicz, Modliszewice; w: Sprawozdanie Komisji
Historii Sztuki w Polsce, t.8, z.1-2, Kraków 1912,
s.187-190.
Pamiętniki Stanisława hr.Nałęcz Małachowskiego....,
wydał Wincenty hr.Łoś, Poznań 1885.
B.Szyndler, Stanisław Nałęcz Małachowski 1736-1809,
Warszawa 1979.
E.Gąssowska, L.Kajzer, Dwór w Modliszewicach koło Koń-
skich; w: Peregrinus 2, Kielce 1990.

23. Źródło ikonograficzne i fotografie (rodzaj, miejsce przechowywania, sygnatury)

S.Tomkowicz, Modliszewice (op.cit.), fig.28 i 30.

24. Uwagi różne

25. Opracował

tekst Olgierd Chojnacki - listopad 1991.

imię, nazwisko, data, podpis

plany, rysunki Olgierd Chojnacki - listopad 1991.

imię, nazwisko, data, podpis

zdjęcia fotogr. Olgierd Chojnacki - listopad 1991.

imię, nazwisko, data, podpis

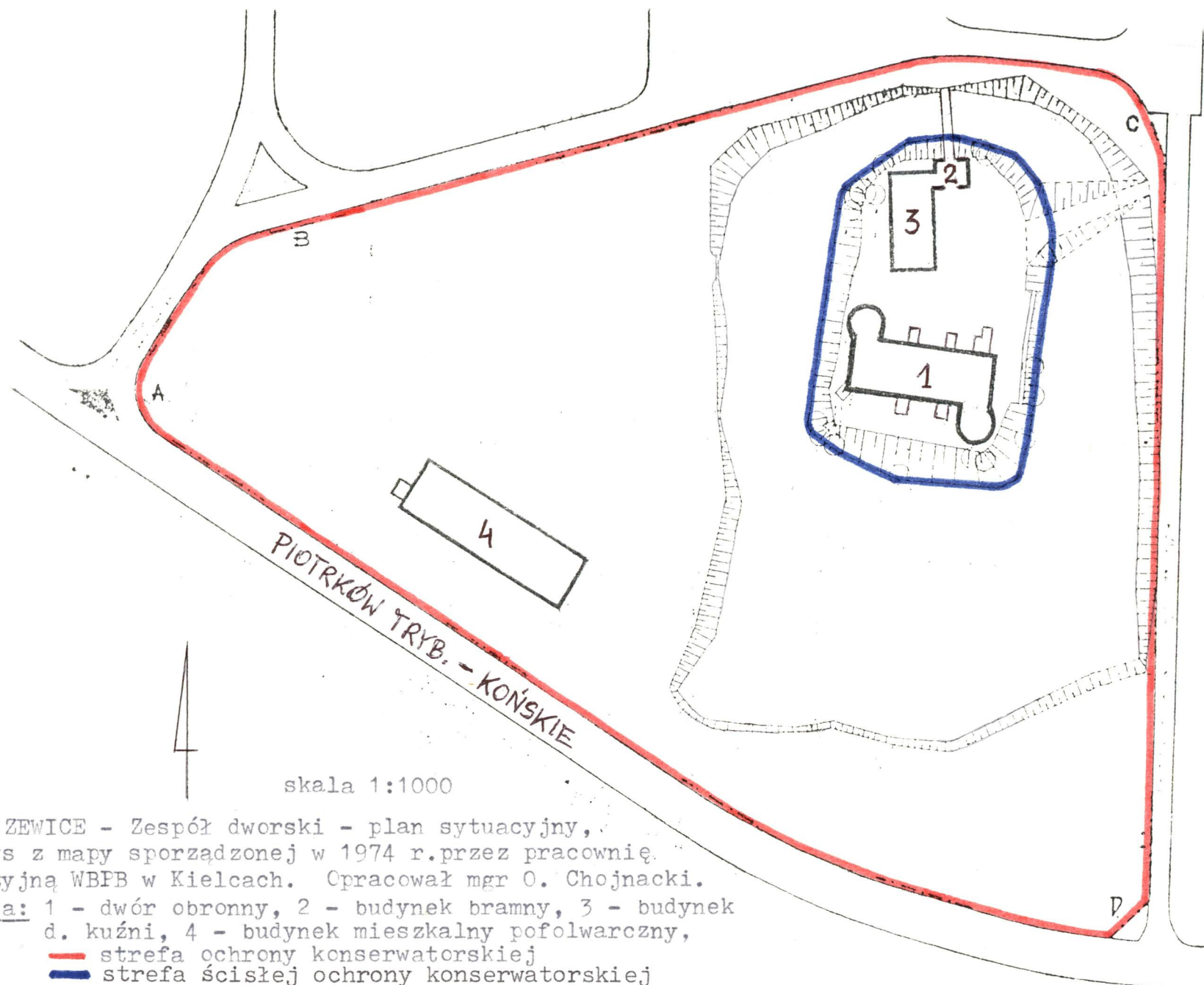
miejsce przechowywania negatywów PSOZ - Kielce

Karta po wypełnieniu podlega ochronie na podstawie przepisów prawa autorskiego

26. Adnotacje o inspekcjach, informacje o zmianach (daty, imiona i nazwisko wypełniających)

27. Załączniki

nr 1 - plan sytuacyjny zespołu, nr 2 - zdjęcia
fotograficzne, nr 3 - c.d. historii zespołu

MODLISZEWICE - Zespół dworski - plan sytuacyjny,
przerys z mapy sporządzonej w 1974 r. przez pracownię
geodezyjną WBPB w Kielcach. Opracował mgr O. Chojnacki.

Legenda: 1 - dwór obronny, 2 - budynek bramny, 3 - budynek
d. kuźni, 4 - budynek mieszkalny pofolwarczny,
— strefa ochrony konserwatorskiej
— strefa ścisłej ochrony konserwatorskiej

1. Miejscowość

MODLISZEWICE

2. Obiekt (nazwa jak w karcie)

ZESPÓŁ DWORSKI - DWÓR OBRONNY,
BUDYNEK BRAMNY I BUDYNEK D.KUŹNI

3. Zawartość wkładki (nazwa obiektu lub materiału uzupełniającego)

zdjęcia fotograficzne

← Widok od strony pd.-wsch.

Widok od strony pd.-zach. →

← Widok na budynek bramny
i dawną kuźnię

Widok na budynek pofol-
warczy →

Wkładkę założył: Olgierd Chojnacki - 11.1991.
(imię, nazwisko, data)

Miejsce przechowywania negatywów: PSOZ - Kielce

Z-d Poligr. Jan Jasiński W-wa, ul. Wolna 13, tel. 12-43-83

Wzór ODZ 1978 r.

1. Miejscowość	2. Obiekt (nazwa jak w karcie)	3. Zawartość wkładki (nazwa obiektu lub materiału uzupełniającego)
MODLISZEWICE	ZESPÓŁ DWORSKI - DWÓR OBRONNY, BUDYNEK BRAMNY I BUDYNEK D.KUŹNI	c.d. historii zespołu

administracyjno-mieszkalne. W 40-latach XIX w. na wyspie mieszkała służba folwarczna, funkcjonowała kuchnia, a w piwnicach dworu były składy i "wino stało w beczkach".

W 1870 r. Małachowscy sprzedali na licytacji majątek modliszewicki Janowi i Stanisławowi Tarnowskim i Franciszkowi Mycielskiemu, który w następnym roku swoją część odsprzedał J. Tarnowskiemu.

W 1872 r. geometra Feliks Krodkowski sporządził plan dóbr Końskie. W części dotyczącej Modliszewic, zachowanej w postaci odrysu mierniczego J. Goebel'a z 1927 r., został przedstawiony zasięg terytorialny folwarku wraz z istniejącą wówczas zabudową. Na wyspie zaznaczono schematycznie tylko dwór i budynek bramny. Stąd wniosek, że dawna kuchnia dworska, z której w 40-tych latach XIX w. "się jeszcze kurzyło", została rozebrana przed 1872 rokiem. Na jej miejscu, ale już po tej dacie powstał nowy budynek przylegający od zachodu do XVII-wiecznej bramy wjazdowej. Na początku XX w. mieściła się w nim kuźnia.

W latach 1872-1927 d. dwór stał się ruiną głównie na skutek częściowej rozbiórki.

W 1932 r. inż. O. Kubicki sporządził kolejny plan dóbr modliszewickich z aktualnym stanem zabudowy folwarcznej. Znajdują się na nim m.in. obiekty zbudowane po 1872 r.: budynek kuźni na wyspie, drewniana "rządcówka" usytuowana na pn. od zespołu oraz domy mieszkalne stojące w pobliżu wsch. i zach. brzegu fosy przy drodze do Końskich.

W czasie ostatniej wojny w majątku przebywali Niemcy.

W 1946 r. folwark przeszedł na własność Skarbu Państwa i był użytkowany przez PGR i Rolniczy Rejonowy Zakład Doświadczalny, który w połowie 70-tych lat został przekształcony w Wojewódzki Ośrodek Postępu Rolniczego w Modliszewicach (ob. nazwa Woj. Ośrodek Doradztwa Rolniczego).

W latach 1965-1976 zabudowa gospodarcza i mieszkalna d. folwarku usytuowana poza wyspą uległa w znacznym stopniu likwidacji. Zasypano również sadzawki sąsiadujące od zach. z zespołem dworskim. Zachowały się jedynie dwa domy mieszkalne i "rządcówka". Na miejscu rozebranych budynków powstały nowe, użytkowane przez w/w WODR.

W 1977 r. rozpoczęto prace remontowo-rekonstrukcyjne w obrębie budynków na wyspie, poprzedzone badaniami archeologiczno-architektonicznymi oraz inwentaryzacją pomiarową.

W 1984 r. zakończono remont budynku bramnego (bez konserwacji kamiennego wystroju elewacji) i odtworzono bryłę, całkowicie rozebraną w 1980 r. d. kuźni. Wnętrza tych obiektów zaadaptowano dla potrzeb szkoleniowych miejscowego Wiejskiego Gospodarstwa Domowego.

W 1987 r. przystąpiono do odbudowy i częściowej rekonstrukcji d. dworu. Wszystkie prace budowlane są realizowane siłami własnymi miejscowego WODR.

Wkładkę założył: Olgierd Chojnacki, 11. 1991.
(imię, nazwisko, data)

Miejsce przechowywania negatywów: